

בשלח חט"ז שיחה א'

"מכאן" - מזה ש"הירא כו" השתתפו ונהרגו על הים - "היה ר' שמעון אומר כשר שבמצרים הרוג", שהמצריים המדוברים בפסוק זה, "מכאן", אלו שהיו באותו הדור, הנה, "הרוג", מפני שהם בדוגמת נחשים ("הבה נתחכמה לו", בערמומיות וכו') בשנאתם לבני".

על הפסוק (יד, ז) "ויקח שש מאות רכב בחור" איתא במכילתא: "הבהמות היו משל הירא את דבר ה', מכאן הי' ר' שמעון אומר טוב שבגוים הרוג טוב שבנחשים רצוץ את מוחו". וברש"י: "מכאן הי' ר"ש אומר כשר שבמצרים הרוג טוב שבנחשים רצוץ את מוחו".

וצריך להבין איך שייך לומר כן, לכאורה הרי זה היפך הצדק? ובפרט שבתורה נאמר "לא תתעב מצרי", ו"דור שלישי יבוא להם בקהל ה'?"

והנה בויכוחי גדולי ישראל מוצאים תירוצים לקושיא זו, ומהם: שהמדובר בשעת מלחמה. אך אי אפשר לפרש כן ברש"י, דפירוש רש"י צריך להיות מובן בפשטות לבן חמש למקרא, ולפי תירוצים אלו העיקר חסר מן הספר.

והביאור בזה: בהקדים לבאר מדוע לא פירש רש"י "בשעת מלחמה"? והטעם הוא שזה שמצרים רדפו אחרי בני ישראל היה מפני ש"וחזקתי את לב פרעה וגו'", דהעונש לא היה על המלחמה אלא על השעבוד שלפנ"ז, וא"כ אין זה שעת מלחמה. ועפ"ז אינו מובן מדוע "לא נשאר בהם עד אחד" כולל גם "הירא את דבר ה'", דלכאורה היו צריכים להינצל? ולכן אומר רש"י "מכאן", מזה שהשתתפו ונהרגו על הים, "היה ר' שמעון אומר כשר שבמצרים הרוג", שהמצריים המדוברים בפסוק זה - "מכאן" - דוקא אלו שהיו באותו הדור, הנה, "כשר שבמצרים הרוג", מפני שהם בדוגמת נחשים (שבא ללמד ונמצא ללמד), ש"טוב שבנחשים רצוץ את מוחו" (שנתנו את הבהמות שלהם כתוצאה משנאתם לבני"). שלמצריים של הדור ההוא היה איבה לבני ישראל, שהרי אמרו "הבה נתחכמה לו", בערמומיות וכו', ולכן מביא רש"י "הלשון רצוץ את מוחו" (ולא ראשו).

[וזוה שגדולי ישראל בכל הדורות לא ביארו באופן זה, הוא כי ביאור זה הוא רק בפירוש רש"י על פסוק המדבר על המצריים שהיו אז. ועוד שבפרש"י "טוב שבנחשים רצוץ כו" נלמד "מכאן" מהמצרים אז, שהיו ע"ד נחשים. אך במסכת סופרים לא קאי על פסוק אלא נאמר סתם. וגם לא נאמר "מכאן", וא"כ "טוב שבגוים" הוא ענין בפני עצמו ואינו קשור ל"טוב שבנחשים". (ע"ד "כשרה שבנשים בעלת כשפים", הנאמר שם הוא גם ענין בפני עצמו)].

והנה לכאורה אפשר לומר שזה שגם "הירא את דבר ה'" נהרגו, הוא מצד גזירת המקום בלא טעם (לא מצד שהם בדוגמת נחשים שגם הטוב שבהם הרוג)? ולזה מביא רש"י את שם בעל המאמר דרבי שמעון ד"דריש טעמא דקרא".

וההוראה: אין לעשות שלום עם היצר הרע, שהיצר הרע יניחו לעבוד את ה', ובזמנים מסויימים ילך אחר התאוה וכו', אלא צריך להיות "הרוג", ו"רצוץ את מוחו", דרך "יגיע כפיך כי תאכל", אך המוח לא יכול להיות ברשות הנחש.

